

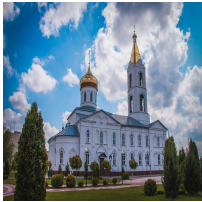
І. В. Роздобудько

Олексіївка

ОЛЕКСІЇВКА – місто обласного значення Белгородської області РФ, райцентр.

Знаходиться на р. Тиха Сосна (притока Дону), за 180 км від обл. центру на укр. істор. землі Слобожанщина. Насел. 37 811 осіб (2020), переважно росіяни. Площа 34 км². Засн. 1685 (за ін. даними – 1691) козаками із м. Богуслав (нині Київ. обл.) як слобода на Белгород. засіч. лінії, згодом сюди прибули переселенці й з ін. укр. земель (істор. назви мікрорайонів сучас. міста – Борисівка, Фандіївка, Козубівка, Кургузівка, Гончарівка). 1691 зведено дерев'яну однопрестольну Олексіїв. церкву (звідси й назва слободи), 1721 на її місці – дерев'яну п'ятикупольну Микол. церкву, 1808 – цегляну церкву Святої Трійці (реставрована 2006), 1813 – св. Дмитра Чудотворця (збереглася), 1820 – Хрестовоздвижен. церкву, 1827 – церкву Успіння Пресвятої Богородиці (обидві розібрані в 1950-х рр.), 1888 – церкву св. Олександра Невського (збереглася). Навколишні землі та кріпаки належали князям Черкаським, згодом – графам Шереметьєвим. О. входила до Бірючен. пов. Воронеж. губ. 1820 відкрито церк.-парафіял. училище, 1915 – гімназію на 60 учнів. Під час пожежі 1826 вигоріло 370 дворів, внаслідок епідемій холери 1831, 1847, 1892 померли сотні жителів. 1833 збудовано першу в Рос. імперії олійню на кінній тязі, 1886 – на паровій тязі. З часом О. стала знач. центром із виробництва олії. За переписом 1897, у слободі проживало 13 600 осіб, переважно українці. Діяли 12 олієнь, 15 шкіряних заводів, 20 вітряних млинів, 5 церков. Проводили 4 ярмарки на рік. 1895 поруч із О. прокладено залізницю Харків–Куп'янськ–Балашов і відкрито однойм. залізничну станцію (нині у межах міста). 1918 О. деякий час входила до складу Української Держави гетьмана П. Скоропадського, згодом тут встановлено рад. владу. До поч. 1920-х рр. в околицях вели боротьбу повстан. селян. загони. За переписом 1926, українці становили 64,5 % мешканців. Під час політики українізації на укр. мову переведено системи освіти і діловодства, видавали г. «Шлях коммуни». З утвердженням влади Й. Сталіна на поч. 1930-х рр. українізацію згорнуто, найбільш актив. її діячів репресовано. Від 1928 – райцентр Воронеж., від 1954 – Белгород. обл. Від 1939 – смт, від 1954 – місто, від 1963 – місто обл. підпорядкування. З О. пов'язані життя та діяльність рад. і парт. діяча А. Кириленка, лікаря-імунолога В. Фролова, поета Олексі Коваленка, співака Д. Усатова, двічі Героя Рад. Союзу О. Головачова, Героїв Рад. Союзу М. Шапошникова й А. Кришталя.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Багал'ї Д. І. Матеріали для історії колонізації і быта Харьковской і отчасти Курської і Воронежської губерній. Х., 1890;
2. Изъ недавняго прошлаго Слободської України // КС. 1896. Т. 53;
3. Кряженков А. Н. Алексеевка: Путеводитель. Воронеж, 2009.

Бібліографічний опис:

Олексіївка / І. В. Роздобудько // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-76697>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).